

СЕКС ЗА ГРОШЫ

ЯК ГАНДЛЮЮЦЬ
БЕЛАРУСКІМІ
МУЖЧЫНАМІ

СТАР. 4

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Як вядома, 13 студзеня ў сталіцы Латвії, Рызе, адбылася 20-тысячна вулічная дэманстрацыя на Домской плошчы, якая пазней перарасла ў масавыя беспарадкі. У выніку былі спустошаны некаторыя крамы, разбіты некалькі аўтамабіляў, у тым ліку паліцэйскія.

На думку кірауніцтва краіны, гэтыя беспарадкі былі кімсьці справакаваны.

Самі дэманстранты такім чынам хацелі паказаць ураду на тое, што ў краіне ніzkія пенсіі, недастаткова якасная ахова здароўя, адкукацыйная сістэма з цігам часу толькі пагаршаецца.

На наступны дзень ужо ў сталіцы Балгарыі, Сафіі, прайшла падобная дэманстрацыя з удзелам каля 1000 чалавек. Пратэстуючыя патрабавалі адстаўкі ўрада ў сувязі з неефектыўнасцю яго дзейнасці і карупцыяй.

Паліцыя арыштавала 53 чалавекі, у тым ліку 15-гадовага падлётка, у якога былі забраны трэх самаробныя выбуховыя прыстасаванні.

Яшчэ праз два дні ад 3 да 7 тысяч чалавек у сталіцы Літвы, Вільнюсе, наспраць будынка Сейма таксама пратэставалі супраць антыкрызісных мер урада. Асаблівае незадавальненне мітынгоўцаў выклікае тое, што літоўскія ўлады істотна скрацілі расходы, пры гэтым скасавалі многія льготы, павысілі падаткі і адмовіліся ад планаў па індэксацыі пенсій.

Урон ад дзеянняў дэманстрантаў ацэнваецца ў падвойлёна долараў.

У той ці іншай ступені пачярпелі 34 удзельнікі мітынгу. Больш за 150 чалавек былі затрыманы. У судзе зараз знаходзяцца справы 32 чалавек, якія падазраюцца ў падбухторванні да беспарадкаў.

ТУТ І ЦЯПЕР

ДЗВЕ ДУЛІ
Ў БОК МАСКВЫ
ЦІ ПАСЯБРУЮЦЬ
ЛУКАШЭНКА
І ЮШЧАНКА

СТАР. 5

21.01-27.01.2009 г.

КАЛІ ПАЧЫНАЕ ГАВАРЫЦЬ ВУЛІЦА

Пазбегнуць «антыкрызісных» мітынгаў яшчэ не позна

Вільнюс даўно не бачыў такой колькасці мітынгуючых

Прэм'ер-міністр Літвы **Андрус Кубілюс** лічыць, што пагромы і сутыкненні з паліцыяй у Вільнюсе ўёўлялі сабой "свядомую і спланаваную акцыю з мэтай зарадзіць недавер да выбранных прадстаўнікоў народа, сеяць беспарадак і хаос".

Цікава, што, каменціруючы ўсе гэтыя падзеі ў сталіцах трох рэспублік, якія нядаўна ўступілі ў Еўрасаюз, расійская сродкі масавай інфармацыі ўжывалі пераважна здзекліваваць ацэнкі і каментары. Маўляю, членства ў ЕС разбурыла сельскую гаспадарку ў Літве, Латвіі і Балгарыі, спыніла працу прадпрыемстваў, якія былі пабудаваныя яшчэ за савецкім часам, і г.д. Адным словам, наеліся. Як еўрасаюзскай свабоды, так і ўласнай неза-

лежнасці. Самае цікавае, што ў дадзенай сітуацыі беларускія афіцыйныя СМИ прытрымліваліся куды больш нейтральных ацэнак і акцэнтаў.

Паўстае пытанне, ці сапраўды ўсе гэтыя вулічныя беспарадкі маглі быць справакаваны спецыяльнымі службамі?

На гэтае пытанне "Тут і цяпер" папрасіла адказаць **Валерыя Костку, падпалкоўніка КДБ у запасе**: "Спецыяльныя службы ёсць усюды, і яны сапраўды адыгрываюць немалую ролю не толькі ў лёсце адной, асобна ўзятай дзяржавы, але і сусветнай гісторыі ўвогуле. Што тычыцца апошніх падзеяў у дзвюх балтыйскіх краінах і Балгарыі, то, на мой погляд, сітуацыя там у

пэўнай ступені раздута. І не выключана, што гэтая "раздутасць" была зроблена ў пэўных інтэрэсах. У чыіх канкрэтна, здагадацца няцяжка, адказаўши на звыклае багналнае пытанне "Каму ўсе гэтыя беспарадкі выгадныя?"" Давайце разважаць лагічна. У сталіцах развітых краін ЕС такіх беспарадкаў не адбылося, і, мяркуючы па ўсім, не адбудзеца. Мая сястра жыве ў Бельгіі і працуе ў сувязі з крызісам праз тыдзень, але атрымлівае пры гэтым усяго на 200 еўра менш за свой ранейшы заробак — 2500 еўра. Ні яна, ні яе знаёмыя і калегі, як вы здагадваецеся, па названай прычыне мітынгаваць не пойдуть.

Заканчэнне на стар. 3

ЦІ З'ЯЎЛЯЕЦЦА ЗАЯЎНЫ ПРЫНЦЫП АДКРЫЦЦЯ БІЗНЕСУ СВЕДЧАННЕМ НОВАЙ ЭКАНАМІЧНАЙ ПАЛІТЫКІ?

**АНАТОЛЬ ШУМЧАНКА, СТАРШЫНЯ РАА «ПЕРСПЕКТИВА»:
“ГАВАРЫЦЬ ТРЭБА АБ ПРАБЛЕМАХ ТАГО БІЗНЕСУ, ЯКІ
ҮЖО ПРАЦУЕ”.**

— Мне гэта нагадвае накладванне гриму на стары твар. Справа ў тым, што заяўны прынцып — гэта старт, першая ступень уваходжання ў бізнес. Гэта ўсяго толькі ліквідацыя фармальных працэдур для рэгістрацыі сваёй справы. Чалавек, які хоча мець бізнес, так ці інакш яго зарэгіструе. А сёння трэба гаварыць аб тым, што не вырашана самая галоўная праблема, — умовы бізнесу, адносіны да яго. У нас вельмі вялікія падаткі. Мы працуем у няпростых эканамічных умовах і намагаемся весці свой бізнес сумленна і адкрыта. Таму для існуючага бізнесу заяўны прынцып нічога не дае.

**ВІКТАР ГАРБАЧАОУ, ЛІДЭР РУХУ «ЗА СВАБОДНАЕ РАЗВІЦЦЁ
ПРАДПРЫМАЛЬНІЦТВА»:
“ГЭТА ЎСЯГО ТОЛЬКІ ПАКАЗУХА”.**

— Новай эканамічнай палітыкай нават і блізка не пахне. Гэта ўсё лухта. Па-першае, праз гэта трэба праісці і паглядзецы, што яно сабой уяўляе. А па-другое, гэта толькі на паперы “заяўны прынцып”. А як дакранешся ўсуцьчы, дык “ідзі туды, у фонд сацыяльной абароны, ідзі рэгіструйся туды...”. Змянілі толькі назыву. Адна справа заяўць, і іншая — на практицы рабіць гэта. Паперы ў масавым парадку засталіся тыя, што і былі. Як бачыце, ніякіх перамен. Толькі паказуха.

**ПАВАЛ ДАНЕЙКА, ЭКАНАМІСТ, РЭКТАР “MOSCOW
BUSINESS SCHOOL”:
“УЛАДА РОБІЦЬ КРОКІ, НА ЯКІЯ ЯЕ ШТУРХАЕ ЖЫЦЦЁ”.**

— У мяне ёсьць любімая кітайская казка. Пра цмока. Цмок ахоўваў пячору, поўную скарбаў. І ніхто не мог перамагчы яго. Чарговы волат пайшоў па золата. Прыходзіць у пячору. Там старавы нямоглы цмок ляжыць. Волат адсек яму галаву. Увайшоў у анфіладу пакояў і ідзе з аднаго пакоя ў другі, перабірае скарбы — камяні, золата, срэбра, дыяменты. А ў апошнім пакоі вісіць вялізнае люстэрка. Падыходзіць волат да люстэрка і бачыць, што ў яго выраслі хвост і кіпцюры цмока. Ён сам стаў цмокам.

Улада — гэта пячора, якая ахоўваеца цмокам. І ты можаш прыйсці з любымі ідэямі. Але ў цябе ёсьць задача ўтрымання ўлады. Гэта першае, што пачынае рабіць новы цмок. У цябе ёсьць параметры ўтрымання ўлады. Напрыклад, сацыяльная стабільнасць, дынаміка эканомікі. Колькасць інструментаў для вырашэння гэтай задачы абмежавана. І ў нейкі момент ты становішся сацыялістам. А зараз іншых інструментаў, акрамя лібералізацыі, для ўтрымання ўлады не засталося. Таму, хочуць яны, не хочуць... Лібералізацыя — гэта не канцепцыя, а тыя крокі, на якія штурхаете жыццё. У пошуку рашэння для ўтрымання ўлады.

**ЛЕАНІД ЗАІКА, ЭКАНАМІСТ:
“УСЁ РОБІЦЦА ДЛЯ НАМЕНКЛАТУРНАЙ
ПРЫВАТАВІЗАЦЫІ”.**

— Ну, якая гэта новая эканамічная палітыка? 15 гадоў ганялі па чыноўніках. Ад пажарнай аховы да падатковай. Як кепска стала, дык вырашылі падкінуць костку.

А чаму не зрабілі так у 1997 годзе? Што замінала? Гэта першае. А другое: 117 буйных прадпрыемстваў бяруць на бюджетную падпітку. Ім будуць дапамагаць грашыма. А нам з вамі мож-

на пайсці і адкрыць прадпрыемства. І што мы будзем рабіць? Вакол заняпад вытворчасці, зніжэнне аўёму продажу. Тыя, хто займаўся бізнесам сур'ёзна, ужо даўно зарэгістраваныя, працујуць. Яны знайшлі шляхі да таго, каму хабар даваць. А вось усім астатнім...

Наверсе думаюць: хай людзі самі выплываюць. “Працы няма? Дык мы ж вам зрабілі лібералізацыю. Што вы яшчэ хочаце?”

І апошняе. У красавіку мінулага года Лукашэнка падпісвае дэкрэт аб прыватызацыі. У краіне 75 працэнтаў дзяржаўнай уласнасці. У жніўні раптам вырашылі правесці рэформу ў сферы падаткаў. Цяпер чыноўнікі будуць плаціць не 30 працэнтаў, а 13. Потым вырашылі зрабіць уклады легітімнымі: завоз любия гроши, хоць мільярд. А цяпер рэгіструй сваё прадпрыемства. Прыватызацыя, гроши, падаткі... Для каго ўсё гэта робіцца? Для нас з вамі? Наменклатура ідзе на першапачатковое накаленне капіталу. І для яе хутка і без праблем зарэгістраваць прадпрыемства — выгадна. Нічога не рабіцца проста так.

**КАНСТАНЦІН БАСКАКАЎ, МЕНЕДЖЭР:
“СКАСАВАЦЬ ДАЗВАЛЯЛЬНЫ ПРЫНЦЫП
ВА ЎСІМ ЖЫЦЦІ”.**

— У цэлым павінен змяніцца прынцып жыцця. Можа, дзяржа́ва зразумее: адзінае, што яна павінна забяспечыць, дык гэта зручнасць жыцця. Не трэба быць самай разумнай, каб штосьці дазваляць. Трэба скасаваць дазваляльны прынцып ва ўсім жыцці.

**ЯРАСЛАЎ РАМАНЧУК, ЭКАНАМІСТ:
“ГЭТА АДЗІН З НАЙЛЕПШЫХ ЗАКАНАДАЎЧЫХ АКТАЎ У
БЕЛАРУСІ”.**

— Гэта, безумоўна, вельмі добры крок. Я яго вітаю, хоць ён не і такі ўжо ідэальны. Так, мне не падабаецца тое, што індывідуальному прадпрымальніку даецца толькі адзін шанец, каб стварыць бізнес. З ануляваннем рэгістрацыі ён больш не мае магчымасці зарэгістравацца як юрыдычная асона, што можа быць спосабам ліквідацыі прадпрымальніка ў Беларусі. Але ўвогуле гэта, безумоўна, той закон, які дазваляе Беларусі ўвайсці ў трыццатку сусветных лідэрў менавіта па рэгістрацыі адкрыцца бізнесу. Выкананне маёй антыкрайзінай праграмы працягваецца.

КАЛІ ПАЧЫНАЕ ГАВАРЫЦЬ ВУЛІЦА

Заканчэнне.

Пачатак на стар. 1

Літва, Латвія і Балгарыя — краіны, якія нядаўна ўступілі ў Єўрасаюз, тады іх эканамічныя пазіцыі не зусім моцныя. Трэба толькі даць ім час, і ўсё стане на свае месцы".

Член бюро ЦК Партыі камуністай Беларускай (ПКБ), былы кандыдат на нядаўніх парламенцкіх выбарах Сяргей Вазняк не зусім згодны з меркаваннем майго папярэдняга суразмоўцы: "Ні ў якую замову і дзеянні спецыяльных службай я не веру. Значна пагоршыўся ўзоровень жыцця ў пэўных краінах, жыхары якіх не захацелі з гэтым мірыцца, — вось і ўся "арыфметыка". У любым канфлікце насельніцтва і ўлады я заўсёды на баку першага. А ўладу, якая б яна ні была, трэба ўспрымаць праз прызму сваіх інтэрсаў, замацаваных у Канстытуцыі. Нашы людзі ў сваёй пераважнай большасці, на вялікі жаль, так сваю ўладу ўжо даўно не успрымаюць".

І вось тут узікае куды больш важнае пытанне: у сувязі з пагаршеннем узроўню жыцця ці могуць адбыцца вулічныя беспарядкі ў Мінску і іншых беларускіх гарадах?

Сяргей Вазняк лічыць, што адказаць на гэтае пытанне вельмі цяжка: "Літаральна месяц тады я ездзіў у сваю былую выбарчую акругу, куды ўваходзяць Сенненскі, Талачынскі і Лёзненскі раёны. Сустрэўся там з аднымі са сваіх выбаршчыкамі — 37-гадовым хлопцам Васілём. Ён з гордасцю мне распавёў, што яго ўзялі працаўца вартаўніком на малочную ферму. За 20 начэй варты вадаўцаў аж 67 тысяч рублёў, і ён гэтым вельмі задаволены!"

Даволі хутка мы даведаемся, ці атрымае Беларусь столькіх жадаючых памітынгаваць за свае права

Я яму кажу, што зборам пустых бутэлек можна зарабіць больш грошай, а ён на мяне глядзіць, як на вар'ята..."

Людзі ў сярэднім там атрымліваюць па 180-200 тысяч рублёў. 400 тысяч лічыцца фантастычным заробкам! І пры гэтым усе маўчаць.

І я не ведаю, чым можна давесці наш электарат, каб ён стаў рашуча выказваць сваю незадаволенасць тымі ці іншымі дзеяннямі ўрада.

Справа ў тым, што ў нас нікія стандарты жыцця: прывыклі жыць без лазні, без нормального крамнага сервісу, без годнага заробку і г.д. А ў тых жа Літве, Латвіі і Балгарыі людзі ўжо ведаюць смак салодкага (без іроніі) жыцця. Тады калі іх стандарты жыцця змяніліся, яны і выйшлі на вуліцы. І яшчэ будуць выходзіць! І даб'юцца сваіго!"

Сапрэды, распавядаючы пра беспарядкі ў трох вышэйназванных краінах, каментаторы чамусыці не хочуць гаварыць пра тантэйшыя сярэднія заробкі (у Латвіі ён, напрыклад, перасягнуў за 700 ёўра), пра магчымасць уладкавацца на высокааплатную працу ў рэгіёнах ЕС і г.д.

Безумоўна, эканамічная

сітуацыя значна пагоршылася на тэрыторыі найбольш слабых членах ЕС. І не толькі ў сувязі з фінансавым крыйзісам.

У той жа Літве пасля нядаўна праведзенай падатковай рэформы індывідуальныя прадпрымальнікі аддаюць дзяржаве замест ранейшых 30 адсоткаў сваіго прыбытку ўсе 70. Тады перад імі стаіць дылема: альбо рэарганізацыя ў закрытае акцыянернае таварыства, дзе падаткі, як ні дзіўна, меншыя, альбо закрыццё з адыходам у ценявы бізнес.

Нядаўна прэзідэнт Літоўскай Рэспублікі Валдас Адамкус заявіў, што цяпер усю ўвагу трэба ўдзяліць дыялогу з людзьмі. Між тым падчас мітынгу да незадаволеных выйшаў толькі дэпутат сейма Артурас Зуокас, былы мэр Вільнюса. Праўда, і тут дыялога не атрымалася — у дэпутата запусцілі яйкамі...

Пры ўсім пры тым, думаю, нават у самой Літве мала налічваецца скептыкай, якія выказваюць сумнёў на конці таго, што дыялог з народам, як і запланаванае літоўскімі ўладамі нацыянальнае пагадненне з асноўнымі групамі грамадскасці, усё ж такі адбудуцца. Што ўмовы для працы

індывідуальных прадпрымальнікаў РЭАЛЬНА палепшацца ў недалёкай будучыні. Што з крыйзу і Літве, і Латвіі, і Балгарыя выйдуць мацнейшымі.

І што ў канчатковым выніку іх чакае зайдросны лёс больш сталых і заможных членоў Еўрапейскага Саюза.

Які лёс чакае нашу краіну падчас і пасля гэтага крыйзісу?

Эканаміст Іван Бортнік мяркуе, што з сацыяльнай стабільнасцю падчас крыйзу ў нас усё яшчэ не ясна: "Справа ў тым, што ўрады ўсіх рэспублік ЕС, дзе адбыліся сацыяльныя выбухі, ужо пайшлі на вельмі непапулярны ў народзе меры: скарачэнне дзяржаўных расходаў, павелічэнне падаткаў, замарожванне росту заробкаў і пенсій. У нас жа Нацыяльны банк пакуль толькі ажыццяўі драпежніцкую дэвалвальвацыю. Але, між тым, ва ўладзе ўсе выдатна разумеюць, што Беларусь нікуды не дзенеца "з падводнай лодкі". Ёй таксама прыйдзеца кардынальна пераглядаць сацыяльныя артыкулы бюджету, замарожваць заробкі і пенсіі, скарачаць колькасць працаўнікоў на дзяржаўных прадпрыемствах і не перашкаджаць гэта рабіць прыватным гаспадарам у іх фірмах і канцэрнах.

Вось тут магчыма любая форма народнага пратэсту аж да мітынгаў на гарадскіх плошчах. І, як мне падаецца, не трэба гэтага баяцца. Трэба проста шчыра, без эківокаў і звыклых закіданаў-абязцанкаў расказаць пра цяперашнє эканамічнае становішча Беларусі і найбольш эфектыўныя шляхі яго паляпшэння. Тады можна і ў посткрыйсіную будучыню глядзець з пэўным аптымізмам".

ВІКТАР АЛЯХНОВІЧ.

РАСТУЦЬ КОШТЫ — НАРАСТАЕ І ТРЫВОГА

На віцебскіх кірмашах істотна падаражэлі імпартныя прадукты: рыба, садавіна і агародніна. Рыба на 5-15 працэнтаў, а, напрыклад, мандарыны — больш як на 20.

Гандляры кажуць, што чакаецца павышэнне цэн і на «свойскія» свініну і

ялавічыну, хаця пакуль гэтае мяса каштует ад 9 да 16 тысяч рублёў за кілаграм. Курынае мяса самае таннае — ад 6 да 13 тысяч.

— Але мы ўжо працуем са стратамі, — гаворыць дырэктар Віцебскай бройлернай фабрыкі Ганна Шарэйка. — Кошт сырэвіны, якую мы закупляем для амаль 200 гатункаў нашай прадукцыі, вырас на 20 працэнтаў. А цэны на гатовыя вырабы

ранейшыя, фіксаваныя. І дазволіць сабе павышаць іх мы не можам.

Гандляры перапісваюць цэннікі, баючыся таго, што павышэнне распaloхает пакупнікоў, і праз пэўны час давядзеца праводзіць стратныя для сябе распродажы.

АЛЕНА ШТРАЛЬ,
на матэрыялах bulletinonline.org

СЕКС ЗА ГРОШЫ

Як гандлююць беларускімі мужчынамі

28 працэнтав беларускіх мужчын на працягу апошніх гадоў сталі ахвярамі гандлю людзьмі. Такія лічбы са спасылкай на Міжнародную арганізацыю па міграцыі днімі распаўсюдзіла радыёстанцыя Deutsche Welle.

Прычым, апошнім часам ахвяр працоўнай эксплуатацыі сярод мужчын стала больш, чым пацярпелых ад сексуальнага рабства.

Мы вырашылі высветліць, ці готовы некаторыя вядомыя беларускія мужчыны браць гроши за секс, ці карыстаюцца яны поспехам у жанчын і колькі нашых мужчын гіне ў выніку не толькі сексуальнага, але і працоўнага рабства.

АНАТОЛЬ ЛЯБЕДЬКА:
“УЛАДА ЎДЗЯЛЯЕ
МНЕ ЎВАГІ БОЛЬШ, ЧЫМ
ЖАНЧЫНЫ...”

Старшыня Аб’яднанай грамадзянскай партыі Анасталь Лябедька не лічыць сябе ідэальным мужчынам.

— Каб я быў ідэальным, то жыў бы не ў звычайнай кватэры па вуліцы Лесі Украінкі, а на Алімпе, дзе пражываюць багі, — гаворыць палітык. — І не ездзіў бы на патрыманым “Рэно”, а лётаў бы на персанальным самалёце. Я, вядома, імкнуся працаўцаць над сабой.

— Скажыце шчыра, ці карыстаецеся вы поспехам у жанчын?

— Я не абдзелены ўвагай жаночай палавіны, хаця признаю, што ўлада больш уважлівая да мяне, чым жанчыны.

— Як вы ставіцесь да таго, што 28 % беларускіх мужчын сталі ахвярамі гандлю людзьмі? Ці не здаецца вам, што праваахоўныя органы спрабуюць замаўчаць гэтую проблему?

— У нас, наогул, улада імкнецца не афішыраваць праблемы. Адкрытасць не ёсць элемент беларускай палітыкі. У гэтым сэнсе Беларусь нагадвае жанчыну ўсходняга тыпу ў паранджы. Аб праблеме гандлю людзьмі трэба гаварыць. А, мне здаецца, гэта як раз тая

тэма, якой магла бы паспяхова заняцца першая ледзі дзяржавы. Яна бы займалася і пытаннямі гендэрнай палітыкі, удзяляла бы больш увагі чыста жаночым праблемам. У Еўропе гэта нармальная практика. А ў нас...

АДАМ ГЛОБУС:
“НАПЕРАДЗЕ ЧАС, КАЛІ
БЕЛАРУСКІЯ МУЖЧЫНЫ
БУДУЦЬ ВЕЛЬМИ
ПАПУЛЯРНЫМІ...”

Вядомы беларускі літаратар і выдавец Адам Глобус готовы разгледзець любыя прапановы сексу за гроши.

— На маю думку, лічба пра 28 працэнтав мужчын, якія сталі ахвярамі гандлю людзьмі, не зусім правільная, — выказвае сваё меркаванне вядомы пісьменнік. — Я ёй не давяраю, бо ведаю, што беларускія мужчыны ўмеюць яшчэ і ваяваць. Пра гэта, наогул, мала пішуць і мала кажуць. І ніхто не лічыў, дзе і калі нашы мужчыны ваююць. Будаваць за гроши, ваяваць за гроши — гэта нашы мужчынскія справы. Я, дарэчы, сам шмат дзе працую: напрыклад, у Москве.

Таму нармальная стаўлюся да мужчын, якія зарабляюць гроши па-за межамі Беларусі. Калі казаць пра сексуальнае рабства, то я, канешне, не буду адмаўляюць, што нехта недзе нашых мужчын гвалціў ці не-куды прадаваў. Але, хутчэй за ўсе, яны ведалі, на што ішлі. Я, між іншым, бліжэй да вайскоўцаў, якія сябе прадаюць, чым да тых, хто практикуе секс за гроши.

— А вам калі-небудзь пра-паноўвалі зарабіць гроши праз секс? І ці пагадзіліся б вы на такую прапанову?

— Зарабіць гроши праз секс?.. Пагадзіўся б.

— А за якія гроши?

— Па існуючых стаўках.

Мужчыны могуць і прадавацца. Толькі не трэба іх прымушаць гэта рабіць.

Таму што можна назваць астранамічныя лічбы, але гэта глупства. Можа, ніхто такія гроши і плаціць не будзе.

— А калі раптам знойдзеца якай-небудзь фанатка Адама Глобуса, якой за нач з ім не шкада ніякіх грошай?

— Ведаецце, ёсць яшчэ арганізм, які ў самы адказны момант можа адмовіцца працаўца. З мужчынамі, наогул, больш складана, чым з жанчынамі. Дый вы ж прапануеце мне толькі традыцыйны секс. А вось каб з мужчынам прапанаваці...

— Адразу адмовіліся 6?

— Ну, усё залежыць ад мужчыны: трэба было бы спачатку на гаю паглядзець.

— Старшыня Беларускай жаночай лігі Ніна Стужынская сцвярджае, што ў Беларусі не хапае якасных мужчын. Вы падзяляеце яе меркаванне?

— Якіх жанчын нарадзілі, такія і ёсць. Калі б жанчыны нарадзілі іншых, былі б іншыя. Я вельмі люблю беларускіх мужчын. І ганаруся імі. Зараз, вядома, больш папулярныя беларускія жанчыны. Але на-перадзе час, калі нашы мужчыны будуць больш папулярнымі і запатрабаванымі. Мужчына славянскай зношнасці будзе запатрабаваны хача б таму, што нас — светлых, прыгожых, з блакітнымі вачыма — не так многа і засталося...

ЮРАСЬ БЕЛЕНЬКІ:
“МНОГІЯ ЎСХОДНІЯ
РАЁНЫ БЕЛАРУСІ ПРОСТА
АБЯЗЛЮДЗЕЛІ...”

Намеснік старшыні Кансерватыўна-Хрысціянскай Партыі БНФ не чуў пра тое, што беларускія мужчыны трапляюць у сексуальнае рабства. Палітык сцвярджае, што ў выніку працоўнага рабства Беларусь губляе людзей нават больш, чым падчас афганскай вайны.

— Наша партыя неаднаразова выступала з заявамі аб tym, што палітыка, якая праводзіцца на Беларусі, накіравана на тое, каб выштурнуць беларусаў за межы краіны, — гаворыць Белен'кі. — Калі ад усяго нашага працаздольнага насельніцтва адмінусаваць тых, хто заняты ў народнай гаспадарцы, атрымаецца, што больш за мільён людзей, у тым ліку і мужчыны, у нас не лічацца бесправнай. Але пры гэтым яны нідзе не працуюць. Яны альбо сядзяць на шыі ў жанчын (калі гаворка пра моцны пол), альбо маюць неафіцыйны заробак. Аналіз паказаў, што абсалютная большасць афіцыйна бесправных мужчын выязджаюць на заробкі за межы краіны.

У выніку многія ўсходнія раёны Беларусі праста абезлюдзелі. У тым жа Шкловскім раёне не хапае людзей на пэўнай вытворчасці. Хаця падчас крызісу расце бесправнай і павінен быць лішак працоўнай сілы, у нас жа — недахон.

За межамі Беларусі ідзе сапраўдная вайна супраць беларусаў: іх паліцы, забіваюць. Ёсць шмат гісторый пра тое, як беларускія будаўнікі трапляюць у рабства. З вуснаў міністра ўнутраных спраў ніколі не гучыць, колькі беларусаў знікла ў Расіі, колькі прывезена адтуль забітых. Такая статыстыка не вядзеца. А ў гэтай “вайне” страты могуць быць нават большымі, чым падчас афганскай. Аднак беларускі рэжым хавае гэтыя факты. А беспакаранасць азначае толькі адно: такіх злачынстваў стаНЕ больш.

ІГАР АНДРЭЎ,
спецыяльна для svabodaby.net.

ДЗВЕ ДУЛІ Ў БОК МАСКВЫ

Шматпакутная сустрэча кіраўнікоў Беларусі і Украіны нарэшце адбылася. Колькі разоў авбяшчалася, што восьвось, ледзь ці не заўтра, Аляксандр Лукашэнка і Віктар Юшчанка правядуць перамовы сам-насам. Але кожны раз штосці перашкаджала.

“Гістарычна” падзея ўсё ж такі адбылася 20 студзеня 2009 года ў Чарнігаве. І Лукашэнка адразу прадэманстраўваў чарговыя фінты са свайго арсенала.

— У нас вельмі добрыя стаункі, — сцвярджаў беларускі гость. — Мы заўсёды былі разам і падстаўлялі плячо ў цяжкія часы. У Беларусі ніякай алергіі ні на дзяржаву (*маецца на ўзвес Украіна – В.С.*), ні на кіраўніцтва ніяма. Мы з павагай ставімся да вырашэння Украінай пытанняў у інтэрэсах народа.

Апошні сказ асабліва цікава выглядае на тле газавага канфлікту і падобны да чарговай фігі, адрасаванай Крамлю. Аднак найбольшае дзіва не гэта.

У навейшай гісторыі беларускія ўлады працяглы час выкарыстоўвалі Украіну ў якасці пудзіла. Дзяржаўная прапаганда рэгулярна звяр-

Лукашэнка і Юшчанка на нядайней сустрэчы вялі сябе як дадайні сябры

тала ўвагу на тое, што суседзі жывуць горш за нас, каб падкрэсліць, як пашанцевала з кіраўніцтвам тутэйшаму люду.

Падзеі 2004 года наогул выклікалі ў афіцыйнага Мінску істрыку. Лукашэнка шмат разоў заяўляў, што не дапусціць у нашай краіне “памаранчавай рэвалюцыі” і “майданаў”. Аднак пасля апошніх прэзідэнцкіх выбараў на Кастрычніцкай плошчы з'явіліся намёты тых, хто пратэставаў супраць чарговых “сумленных” выбараў. Так, маштаб быў непараўнальнны з кіеўскім, і вынік, адпаведна, таксама. Але прывід “памаранчавай рэвалюцыі” сур'ёзна напалохай беларускую ўладу. І прапагандысцкія наезды на Украіну ніякі час зрабіліся яшчэ больш шалённымі.

Літаральна некалькі месцыаў таму, падчас парламенцкага крызісу ва Украіне, Лукашэнка асабіста (і даволі

пагардліва) выказаўся на адрас суседзяў. 28 верасня 2008 года кіраўнік Беларусі заявіў: “Ратуй нас Божа ад украінска-варыянта!”

І раптам — “заўсёды былі разам і падстаўлялі плячо ў цікія часы”, “ніякай алергіі няма” і г.д. Праўда, гэтая рэверансы неўзабаве могучы перарасці ў чарговую лаянку, але пакуль што Лукашэнка і Юшчанка нагадвалі закаханых падчас “мядовага месяца”.

Са свайго боку, украінскі прэзідэнт таксама не згадваў ні пра мінулае (мусіць, апасаючыся за ўласнае вока), ні пра дагэтуль існуючыя праблемы ў Беларусі з дэмакратыяй. Лукашэнка і Юшчанка размаўлялі сам-насам трох з паловай гадзін і па выніках сустрэчы заявілі пра шэрштадамоўленасцю. Беларускі кіраўнік нават абвясціў, што гатовы разам з Украінай і краінамі Балтый пра-

цаўцаць над стварэннем калідора “Чорнае мора — Балтыйскае мора” (яшчэ адна дуля ў бок Масквы). Таксама Лукашэнка падзякаў Юшчанку за тое, што ён істотна садзейнічаў паляпшэнню адносін паміж нашай краінай і Захадам. Цяпер Беларусь і Украіна збіраюцца разам працапаноўца Еўрасаюзу цікавыя праекты і далучыцца да яго праграмы “Усходнія партнёрства”.

Пасля назірання за гэтай ідэліяй застаецца толькі адно пытанне: навошта было фактычна варагаваць з кіраўніцтвам суседняй краіны цягам дзесяцігоддзя? Палітыка афіцыйнага Мінска, які доўга абаўпраўляў выключна на Маскву, сёння выглядае глупствам. І гэта фактычна засведчыў Аляксандр Лукашэнка сваім апошнімі крокамі, у tym ліку паездкай да Віктора Юшчанкі.

Відавочна, што ў Беларусі і Украіны есць шэрштадомоўленасці інтарэсаў. Ды й наогул сібраваць лепш, чым лаяцца. Таму застаецца спадзявацца, што цяперашнія намеры беларускіх улад ператворацца не ў пыл, а ў канкрэтныя дзеянні.

Але з улікам мінулага досведу недавер да Лукашэнкі застаецца вельмі моцным. Тому наўрад ці хто здзівіцца, калі праз пару месяцаў ён зноў будзе зняважліва выказвацца на адрас Украіны і асабіста Юшчанкі.

ВАЛЯНЦІН СЫЧ.

Пяцёра пакрыўджаных уладай жыхароў пасёлка Коханава пайшли на прыём да карэспандэнтаў абласнога «Віцебскага рабочага». Як кажуць, на сваю галаву.

Рэдакцыя дзяржаўнага выдання пачала актыўна ажыццяўляць «хаджэнні ў народ» — ладзіць сустрэчы ў рэгіёнах, запрашвае на іх прадстаўнікоў улады і незадаволеных нейкімі проблемамі жыхароў. З надрукаваных справаўдач, як правіла, вынікае адно: чыноўнікі змагаюцца за народны дабрабыт усімі сіламі, а скаргі на іх бяздзеяйнасць беспадстаўныя.

Так здарылася і з прадстаўнікамі пасёлка Коханава, што на Талачыншчыне. Пяцёра мясцовых жыхароў сталі дэлегатамі ў так званую грамадскую прыёмную ад імя больш як семітысячнага населенніц-

“ХАДЖЭННІ Ў НАРОД”

тва сельсавета.

Вядомы актыўіст, сябар Партыі камуністу Беларускай Мікалай Петрушэнка прыйшоў прасіць не за сябе. Ён распавеў, што сям'ю Васілеўскіх несправядліва высяляюць з кватэры:

— Уяўляеце, цяжарная жанчына атрымала позму ў суд па пазбаўленні яе кватэры прости ў радзільні! Яшчэ не нарадзіўся той маленькі чалавечак, а яго ўжо пазбаўляюць даху над галавой! Дык ці можа высяленне лічыць правамоўным?

У адказ на гэтае пытанне Мікалай Петрушэнкі старшыня сельсавета Марыя Чачоткіна заяўляла, што мясцовыя ўлады і так шмат робяць для згаданай сям'і — трывмаюць яе на ўліку як нядобранадзейную.

Запазычанасць па аплаце кватэры складае дзевяць мільёнаў рублёў, і чаму так здарылася, разбірацца ніхто не будзе. Адно што паабяцалі прадстаўнікі ўлад — працэс высялення будзе прыпынены, калі запазычанасць пачне выплачвацца.

На большасць пытанняў, узнятых М.Петрушэнкам, адказы былі фармальныя. Коханаўская школа, якой спаўняеца 140 гадоў, даўно не мела рамонту? Чакайце 2010 года: будзе аграгарадок, тады, магчыма, і сродкі знайдуцца... Г'яны трактарыст, пазбаўлены правоў кіроўцы, стаў прычынай гібелі ахвяр ДТЗ? Гэтым займаецца міліцыя...

АЛЕНА ШТРАЛЬ,
на матэрыялах bulletinonline.org

ТАРАШКЕВІЧ FOREVER

Эксперт: Стваральнік “тарашкевіцы” адмовіўся б сёння ад “клубу” і “клясаў”

20 лістапада споўнілася 117 гадоў ад нараджэння грамадска-палітычнага дзеяча і асветніка Браніслава Тарашкевіча, аўтара “Беларускай граматыкі для школ”, дзякуючы якой беларусы аформіліся як культурная нацыя. Чым урэшце скончыцца супрацьстанненне дарэформеннай “тарашкевіцы” і саветызаванай “наркамаўкі”, і як бы на гэта глядзеў сам Тарашкевіч?

НА ШЛЯХУ ДА “ГРАМАТЫКІ”

Браніслаў Адамавіч Тарашкевіч нарадзіўся ў сялянскай сям'і на Віленшчыне і адзіны з дзяцей атрымаў адукацию. Віленскую гімназію здолыны хлопец скончыў ужо нацыянальна свядомым і са срэбным медалём. Далей — навучанне ў Пецярбургскім універсітэце, дзе пад кірауніцтвам філолагаў-карфееў Шахматава і Карскага пачаў распрацоўваць беларускую граматику. Нарэшце, у верасні 1918 году ў віленскай друкарні Марціна Кухты пабачыла свет першая ў гісторыі “Беларуская граматыка для школ”. На вокладцы побач з прозвішчам аўтара было пазначана: «кандыдат філялогіі Петраградзкага ўніверситета».

Тарашкевіч першым “выявіў галоўныя заканамернасці беларускай літаратурнай мовы, гістарычна-абумоўленую сувязь яе фанетыка-граматычных рыс найперш з цэнтральнымі беларускімі гаворкамі”. З улікам традыцый беларускага кнігадрукавання ён замацаваў фанетычныя прынцыпі напісання галосных і марфалагічныя — для перадачы зычных.

ПАМІЖ ДВУХ АГНЕЙ

Вярнуўшыся з РССР, Тарашкевіч уваходзіць у першыя шэрагі беларускага руху. Ён узначальвае Віленскую беларускую гімназію, працуе ў Беларускім навуковым таварыстве, засноўвае і ўзначальвае Таварыства беларускай школы. Высілкамі ТБШ у 1920-х гадах у Заходній Беларусі было

адкрыта каля 200 беларускіх школ, гімназія, настаўніцкая семінарыя і курсы. Усе яны карысталіся «Граматыкай» Тарашкевіча, якая за 10 гадоў перавыдавалася 6 разоў, забяспечыўшы выкарыстанне беларускай мовы ва ўсіх сферах.

Не менш актыўна Тарашкевіч дзеіў і ў палітыцы. У 1922-м яго абраўлі дэпутатам у польскі сейм, дзе ён ачоліў Беларускі пасольскі клуб і з высокай трывуны палымяна барапіў беларускага селяніна і права нашага народа на самавызначэнне. У 1925-м стаў на чале 120-тысячнай Беларускай сялянска-рабочніцкай грамады — самай масавай грамадской арганізацыі Заходній Беларусі. Як вынік — пераслед і 12-гадовы турэмны прысуд на «Працэсе 56-ці» у 1928-м. Праз два гады — вызваленне і зноў астрог — ужо на 8 гадоў. За кратамі Браніславу Адамавічу пераклаў на беларускую мову “Пана Тадэвуша” Міцкевіча і “Іліяду” Гамера (тэкст не захаваўся).

6 верасня 1933 года на савецка-польскай мяжы ў Коласаве адбыўся абмен палітзняволенымі. Саветы аддавалі Польшчы “бацьку беларускай драматургіі” Францішка Аляхновіча наўзамен Браніслава Тарашкевіча. Паводле легенды, Аляхновіч, які правёў у ГУЛАГу сем гадоў, кінуў Тарашкевічу: «Бронюсь, ты дарэманна туды ідзеш!». Да арышту 5 траўня 1937-га Браніслав Адамавіч працаваў у Міжнародным аграрным інстытуце ў Маскве.

Аўтар 10-томнага энцыклапедычнага даведніка “Рэпрэсаваныя культурныя дзеячы Беларусі. 1794-1991” Леанід Маракоў адшукаў у архівах звесткі аб нечала-вечых катаваннях, якія абрнуліся на долю Тарашкевіча ў мінскай турме НКВД. “З дапамогай садысцкіх допытатаў начальнік 3-га аддзела УДБ НКВД БССР лейтэнант Гепштэйн выцягваў з арыштаваных, якія ўжо былі прысуджаны да вышэйшай меры, сведчанні на як мага большую колькасць людзей, — распавёў “Тут і цяпер” даследчык сталінскіх рэпрэсій. — Гэтак з Тарашкевіча, якога катаваннямі давялі да беспрыомнага стану, выбілі “наказанні” супраць 249 “ворагаў народа”.

5 студзеня 1938 году «двойкай» НКВД і Прокуратуры СССР Браніславу Тарашкевічу прысуджаны да расстрэлу. Рэабілітаваны 26.01.1957.

ТАРАШКЕВІЧ СЁННЯ

“Што да спрэчак аб правапісе, трэба разумець: у аснове афіцыйнай “наркамаўкі” ляжыць менавіта “Граматыка” Тарашкевіча, — тлумачыць нам доктар філалагічных навук, даследчык жыццяпісу Б. Тарашкевіча Арсень Ліс. — Усе асноўныя лініі развіцця беларускай мовы, усе прыдумкі (ад лінгва-граматычных тэрмінаў да фармулёвак правілаў), належаць яму. Іншая рэч, што

Тарашкевіч ніколі не лічыў свой варыянт правапісу дасканальным. У прадмове да 5-га выдання ён гаварыў, што некаторыя прапановы павінны праісці выпрабаванне грамадскасці. Гэтак, слова “кляса”, “клуб” сёняння, сапраўды, не гучаць. І я ўпэўнены, Тарашкевіч не трymаўся б за іх абедзвюма рукамі. Змены, прадыктаваныя самім жыццём, непазбежныя, бо мова не скамяналы помнік, а жывы арганізм”.

Падчас “беларусізацыі” над удасканаленнем “Граматыкі” працавалі свяцілы беларускай філалогіі, аднак сталіністы вынішчылі не толькі ўсіх сяброў Правапіснай камісіі, але і 80 % беларускай інтэлігенцыі. У 1933-м класічную мову максімальна наблізілі да расейскай. Яна выявила ў эмігранцкіх асяродках, адрадзілася на пачатку 1990-х і набыла велізарную папулярнасць. Але пытанне аб кампрамісным правапісе было спачатку перакрэслена прыходам да ўлады антыбеларускіх сіл. Цяпер жа “тарашкевіца”, якую група сучасных мовазнайцаў нармалізавала ў 2005-м, зноўку сыходзіць у падполле. З 2010 года пачне дзеяніцаць закон “Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”, які, па сутнасці, яе забараняе.

“Наша грамадства абавязкова прыйдзе да адзінага правапісу, — упэўнены Арсень Ліс. — Проблема ў тым, што пытанне не ставіца на шырокое абмеркаванне. Усё вырашаюць дэпутаты, якія беларускай мовай не карыстаюцца. Мяркую, што па меры ўмацавання дзяржаўнасці праблемы мовы і культуры будуть вырашаны больш узваражана і абеектыўна. Спадзеву надае і надзвычай багатая дыялектыка нашай мовы, якая далёка не вычарпана. Асабліва на поўначы Беларусі, у рэгіёне старой крывіцкай цывілізацыі, дзе наш этнас найменш размыты”.

ЯЗЭП ШЧАБЛОУСКИ.

З ВЯЛІКАЙ ХМАРЫ...

Як з Цяхціна паспрабавалі зрабіць Нью-Васюкі

Не так даўно ў вёсцы Цяхцін Бялынічскага раёна, ды і ва ўсёй Магілёўскай вобласці было шмат шуміхі вакол таго, якога росквіту дасягне ААТ "Новая Друць" (былы звычайны саўгас), дзякуючы будаўніцтву тут і ўводу ў эксплуатацыю завода па вытворчасці крухмалу. На вачах ажыла вёска Цяхцін: сапраўды, і людзі тут падбадзёрыліся, як пачулі, што менавіта ім выпала ўдача прыняць у сябе новую будоўлю... Мінүт час. Летась пабудавалі. З аркестрам і мітынгам здалі і прынялі ў эксплуатацыю. Аднак ні грошай, ні адпаведна росквіту гаспадарцы (не тое што цэламу раёну) гэта не дало і не дае.

Прычыну, можа, варта пачаць шукаць у праекце і пускавым цыкле. Пра гэты, ледзь не герайчны перыяд на будоўлі шмат пісалі і ўзнёсла гаварылі на розных выканкамаўскіх і іншых раённых і абласных пасяджэннях. Чаму звычайная, руцінная справа выклікала такі ажыятаж, пад якім насамрэч хаваліся недаробкі, авары і дрэнны мантаж абсталявання? Кітайскія сябры будавалі! Ну, а там, дзе "дружба народаў, стратэгічны вектар сяброўства і развіцця", там не да такіх дробязю, як недакручаная гайка ці зламаны пры первавозы (на тысячы ж кіла-

метраў!) кампрэсар. Ніважна, што якасць працы і абсталявання вышэйшая і нават, як казалі многія спецыялісты (праўда, шэптам), таннейшая ў зусім недалёкай ад нас Нямеччыне. Аднак тут вырашалі стратэгія з ідэалогіяй, а не нейкая там будзённая выгада.

І ўрэшце атрымалі: завод здалі, а ён альбо зусім не працуе, альбо нікому не можа прадаць сваёй някасной працукцы. Зусім нятанным (бо пастаянныя рамонты і даводкі) атрымаўся праект, набыты з палітычных меркаванняў у Пекінскай праектна-вытворчай карпарацыі "Clekc". Напэўна, менавіта пра такую "эканомію" і гаворыць народная мудрасць: "За морам цялушки - палушка, ды рубель — перавоз". Вось і сёння спецыялісты Мінскага будаўнічы-мантажнага ўпраўлення, якія ледзь не на пастаянна пасяліліся ў Цяхціні і аплякаюцца галоўным мудлем новага прадпрыемства, выказваюцца аб ім выключна, даруйце, ненарматыўнай лексікай...

Яшчэ крыйху гісторыі. Пра пачатак працы крухмальнага завода раённая газета "Зара над Друццю" ўрачыста і ўзноўсля абвясціла незадоўга да мінулагодніх парламенцкіх выбараў. Аднак насамрэч, як цяпер вядома ўсім, акт аб за-

пуску першай чаргі прадпрыемства быў падпісаны толькі амаль праз тры месяцы — 28 лістапада 2008 г. Аказалася, што кітайскія спецыялісты не змаглі ўвесці ў эксплуатацыю адну з галоўных цэнтрыфуг. А як толькі з сярэдзіны снежня крыйху панізілася тэмпература паветра — звычайная з'ява для Беларусі зімой — адразу пачаліся шматлікія праблемы ў рабоце і ўсёй тэхналагічнай лініі. На прадпрыемстве даволі часта пачалі адмяняць працоўныя змены, бо абсталяванне ламалася і замярзала, хоць мароз для нас быў паўночнай невялікі. З бульбай, што завозіцца на завод з буртоў, на вытворчую лінію трапляе шмат саломы і камення. Працаўнікам прадпрыемства даводзіцца выконваць цяжкую ручную працу, асабліва дастаецца жанчынам, якія прыняты. Да таго ж заробкі аказаліся нашмат ніжэйшымі, чым кірауніцтва ААТ "Новая Друць" абяцала працаўнікам. У выніку, многія з тых, хто пачынаў працуваць на заводзе, паступова звольніліся. А напрыкацы снежня 2008 года завод наогул прыпыніў дзейнасць па выпуске крухмалу і не аднаўляў вырабу сваёй асноўнай прадукцыі ўсю першую палову студзеня гэтага года.

Аднак крухмалу за час ра-

боты прадпрыемства вырабіла даволі шмат, ім загружаны абодва склады. Праўда, радуе гэта толькі мышэй, якія паспелі сапсаваць ужо просьму мяхоў з крухмалам (з-за чаго парашок даводзіцца ўручную перасыпаць у іншыя мяшкі). А па той прычыне, што за прадукцыю завода ААТ "Новая Друць" выставіла вялікія цэны, пакупнікоў на яе амаль не знаходзіцца. За ўесь перыяд працы завода рэалізавана толькі адна, адносна невялікая па тэхналагічных магчымасцях прадпрыемства партыя крухмалу. Кірауніцтва завода не ведае, як далей будзе праводзіць аплату за электрычнасць і калі прадпрыемства нарэшце начне працаўваць у поўным аб'ёме.

... А колькі было сказана і напісаны прыгожых слоў пра новае высокаэфектыўнае прадпрыемства, якое дазволіць атрымаць вялікія прыбылі і прадаставіць шмат новых працоўных месцаў з дастойнай аплатай працы. На жаль, на справе людзі бачаць зусім іншае. Пакуль не удалося ператварыць наш беларускі сціплы Цяхцін у прымысловыя ільфа-пятроўскія Нью-Васюкі. Як кажуць у народзе, з вялікай хмары малы дождь.

ІВАН БАРЫСАЎ.

У ВІЦЕБСКУ З'ЯВІЛАСЯ «МАРШРУТНАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ»

Ужо больш за два дзесяткі маршрутак абсталяваны «Мэдышэнтрамі»: пасажыры могуць «расслабіцца калі тэлевізара» яшчэ па дарозе дадому.

— Мы спадзяёмся зацікавіць сваёй працаванай уладальнікаў такога папулярнага транспартнага сродку, як маршрутнае таксі, — гаворыць кіраунік ТАА «Першое маршрутнае тэлебачанне г. Віцебска» Уладзімір Шчарбакоў.

Уласна кажучы, пад гэтай «маршрутна-тэлевізійнай» назвай прыхавалася звычайная рэкламная кампанія — хтосьці вынайшашу хітры сродак прасоўвання сваёй прадукцыі. З часам «Першое маршрутнае тэлебачанне г. Віцебска» пачне паказваць гледачам-пасажырам рэкламныя відэаролікі прадпрыемстваў і арганізацый, якія, безумоўна, будуць плаціць за гэта гроши.

Зараз жа тэлебачанне амаль дабрачыннае: у маршрутках паказваюць відэаролікі па правілах дарожнага руху, прадастаўленыя Дзяржаўнай інспекцыяй. ДАІ стала першым партнёрам у гэтом праекце — падрыхтавала калі дзесяці сюжэтных мініфільмаў «Урокі дарожнай азбуکі».

Цікава, што гэта пакуль «нямое кіно»: гук у відэасюжетах знарок адключаюць — маўляю, каб не замінаць пасажырам, якім гэта не цікава. Так што справа тут хутчэй не ў навучанні правілам паводзін на дарозе, а ў звычайнай камерцыі: заплаціце нам за рэклamu, і мы яе пакажам.

АЛЕНА ШТРАЛЬ,
на матэрыялах bulletinonline.org.

АСТРАНОМА ПРЫНЯЛІ

Калі яшчэ ў Пінск завітае беларускі прэзідэнт, сёння невядома. Аднак ужо цяпер Аляксандру Раманцаву забаронена ўзбірацца на дах свайго дома.

Люк для выходу на дах у камунальным шматпавярховіку, дзе знаходзіцца кватэра Аляксандра Раманцева, умацаваны і зачынены на замок. Асабіста спадар Раманцаў папярэджаны, што не мае права ўзбірацца туды са сваім інструментам астронома-аматара.

Справа ў тым, што супрацоўнікі спецслужбаў не на жарт напалохаліся самаробнага 16-кілаграмовага тэлескопа. Праз такі аптычны прыбор Аляксандр Раманцаў разглядае далёкія ад зямлі планеты Нептун, Уран і іх спадарожнікі. Калі ж скіраваць аб'екты тэлескопа гарызантальна, то можна наблізіць, да прыкладу, забудовы ўрайцэнтры Іванава, што знаходзіцца ад Пінска ў 40 кіламетрах. Праз тэлескоп лёгка чытаюцца нават нумары на аўтамабілях.

— Я майстраваў тэлескоп сваімі рукамі, — расказвае А.Раманцаў. — Для гэтага спатрэблілася ўвагнутае люстэрка, склееная са шкла крабельных ілюмінатараў. Уся аптычная сістэма ўпакавана ў металічны корпус. Тэлескоп усталівалі на трыногу з мэханізмам для павароту і набліжэння. У якасці фотакамеры выкарыстоўваю «Зеніт».

Па прафесіі Аляксандр электрразваршчык-газарэзчык, астрономій жа захапляеца з юнацтва. Мужчыну цяпер больш як 40 гадоў. Ён

Калі прыгледзеце, то ў каметы Лулін можна пабачыць сапраўды хвост!

сабраў унікальную калекцыю астронамічных фотаздымкаў. На роўных удзельнічае ў пошуках і дыскусіях астрономаў-аматараў з Мінску, Масквы, Санкт-Пецярбурга, Адэсы. Абменьваецца карэспандэнцыяй праз інтэрнэт. Удасканальваць веды дапамагаюць часопісы «Навіны касманаўтыкі», «Сусвет. Прастора. Час».

Асабістым адкрыццём Аляксандра Раманцаў лічыць заўважанае і сфатографаванае ім палярнае ззянне. На здымках — фантастычныя бліскавіцы над начным Пінском.

— У апошня 15 гадоў у небе над Палессем я зафіксаваў некалькі галактык, 39 розных камет і больш як 200 шаравых зорковых скапленняў. У 1996 годзе назіраў камету Хякутаке-2, у 1998 — камету Хейла-Бопла. У 2004 Венера рухалася па дыску Сонца. Кожны этап гэтай з'явы я сфатографаваў, — пералічвае пінскі астроном.

У хатній абсерваторыі Аляксандра Раманцева захоўваецца таксама альбом са здымкамі слядоў амерыканскага «Шатла». Гэта яркія аб'екты, але расплывістыя, бо імкліва рухаюцца.

Аляксандр тлумачыць: траекторыя амерыканскіх спадарожнікаў праходзіць якраз над беларускім Палесsem. Таму калі ў СМІ з'яўляецца паведамленне пра чарговы старт «Шатла», то ўжо праз 30 хвілін можна назіраць яго след у небе над Пінском.

Сёлете ў сакавіку Аляксандра Раманцаў будзе назіраць знаёму яму госцю — камету Лулін. Са слоў суразмоўцы, вогненная прыгажуна нізка апускаецца над Пінском, і калі вясной пашанцуе на надвор'е, то Лулін можна будзе пабачыць нават няўбройным вокам.

ГАЛИНА БАРАВАЯ, па матэрыялах bulletinonline.org

**ЦІКАВАЙ
З'ЯЎЛЯЕЦЦА
ТОЛЬКІ
ПРАЎДА**

Гарадзенскі журналіст атрымаў прэмію часопіса «Архэ» за матэрыялы-даследаванні пра Армію Краёвую ў Беларусі.

Уручэнне адбылося ў Гародні. Галоўны рэдактар «Архэ» Валер Булгакаў патлумачыў, чаму прэмію за 2008 год яны далі менавіта гарадзенцу Андрэю Пачобуту, які працуе для польскай «Газэты Выборчэй» і займаецца пераважна вывучэннем дзеянасці Арміі Краёвай у Беларусі падчас Другой Сусветнай вайны і ў пасляваенны час.

Рэдакцыю часопіса якраз зацікавілі старонкі беларускай гісторыі, якія замоўчаваюцца, расказаў В.Булгакаў. Напрыклад, якім чынам адбывалася ўзаемадзеянне польскіх і савецкіх партызанаў, чаму бывалі частыя сутыкненні паміж імі, пачынаючы з 1943 года? Чым трывалася пасляваенны ўзброены супраціў?

Дэвізам А.Пачобута з'яўляеца фраза з яго блога ў інтэрнэце, узятая ў эмігранцкага польскага пісьменніка Юзафа Мацкевіча, які быў родам з Віленшчыны: «Толькі праўда з'яўляецца цікавай». Спадар Булгакаў падкрэсліў — для «Архэ» гэты прынцып таксама вельмі важны.

АЛЕСЬ КАВАЛЁУ,
па матэрыялах
bulletinonline.org

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЕРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСII,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСIU ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**